

Den norske kapitulasjon i juni 1940
mm

100964

Ordlyden av avtalen i tysk og norsk tekst

I juni 1940 hadde fire av Norges seks divisjoner i tur og orden kapitulert og undertegnet lokale kapitulasjonsavtaler. 1. divisjon var gått over grensen til Sverige og var blitt internert der. Bare innen 6. divisjons område nordpå ble det fremdeles kjempet. I disse kamper deltok foruten avdelingene fra 6. divisjon også spredte avdelinger fra 5. divisjon og mindre grupper m.v., samt enkeltpersoner, fra andre divisjoner, og dertil da tropper fra vestmaktene. De norske tropper nordpå hadde gjort en god innsats og var i Narvikområdet til og med på offensiven mot de tyske tropper, som var blitt drevet opp mot svenskegrensen langs malmbanen.

Som følge av den tyske fremgang på vestfronten ble imidlertid vestmaktens tropper evakuert fra Norge i hurt og hast og stillingen ble vanskelig for de norske styrker som nu var blitt overlatt til seg selv. Under disse omstendigheter bestemte regjeringen Nygaardsvold seg for å oppgi kampen og innstille fiendtlighetene. General Ruge, den norske øverstkommanderende, fikk ordre om dette og søkte i den anledning kontakt med den tyske overkommando via Sverige.

Konge og regjering begav seg med et britisk krigsskip til England og tok også med seg sjefen for 6. divisjon, general Fleischer, som såkalt militær rådgiver. Kapitulasjonsforhandlingene for de endnu kjempende norske avdelinger underlagt 6. divisjon ble derfor overført av den norske overkommando.

Forhandlingene om denne siste lokale kapitulasjonsavtale (for 6. divisjon) ble ført på Spionkøp ved Bjørnfjell mellom sjefen for den tyske nordarmé, general Dietl og oberstløytnant i Generalstabens Wrede-Holm på vegne av den norske overkommando.

Tidlig om morgenen 10. juni 1940 ble da følgende avtale for 6. divisjon - vi gjengir her bare den norske tekst - undertegnet:

Mellom sjefen for de tyske stridskrefter i Nord-Norge, general-løytnant Dietl og den av sjefen for de norske tropper i Nord-Norge, general Ruge, utsendte befullmektigede offiser, oberst-løytnant Wrede Holm er følgende kapitulasjonsavtale avsluttet:

Fiendtlighetene innstilles mellom de deler av den norske forsvarsmakt - i det følgende benevnt "norske nordarmé" - som hittil har stått i kamp med den tyske forsvarsmakt - og de tyske stridskrefter i Nord-Norge den 9/6 1940 kl. 24 (nordisk tid) og på følgende betingelser:

1. Den norske nordarmé forplikter seg til senest innen 18. juni 1940 kl. 24 å overlevere samtlige krigsfanger i sin varetekt til den tyske forsvarsmakt. Overleveringen i henhold til forutgående innmelding fra de norske myndigheter i Narvik. Sårede tyske krigsfanger i krigslasarett eller sykehus skal bli der til det foreligger transportmuligheter, men da skal de på lignende måte overgis til den tyske forsvarsmakt. Den norske nordarmé overleverer snarest en navneliste over tyske krigsfanger i lasarettet eller sykehus eller lignende. Innen 18. juni overle-

verer den norske nordarmé til sjefen for den tyske forsvarsmakt i Norge en fullstendig navnefortegnelse over tyske krigsfanger den vet bortført av allierte tropper fra det norske høyhetsområde.

2. Alt krigsmateriell tilhørende den norske hær, marine og luftvåpen, innbefattet det krigsmateriell som de allierte tropper har efterlatt seg - likegyldig om det for tiden er i de norske troppers besiddelse eller befinner seg i lagre, magasiner eller hvørsomhelst ellers i Norge - skal utleveres til den tyske forsvarsmakt i den tilstand hvori det nå befinner seg.

Det anføres så videre hva det forståes med krigsmateriell.

3. Den norske nordarmé forplikter seg til ikke å foreta eller tillate noen slags ødeleggelse av krigsmateriell av noen art slik det er spesifisert i foranstående punkt 2. Den forplikter seg videre til ikke å foreta eller tåle noen slags ødeleggelser av noe slags kommunikasjonsmiddel (jernbane-, skips- og lufttransportmiddel) eller av samferdselsveier og forlegninger av noen art.

Den norske nordarmé forplikter seg videre til ikke å tillate sabotasjehandlinger av noen art.

I punkt 4 pålegges den norske nordarmé å gjennomføre øyeblikkelig demobilisering og det fastsettes hvorledes det skal forholdes med norske soldater av alle kategorier.

I punkt 5 forplikter den norske nordarmé seg til å utlevere samtlige på norsk område værende soldater tilhørende makter som befinner seg i krig med Det tyske rike. Avtalen slutter så slik:

Begge kontraherende parter forplikter seg til samvittighetsfullt å overholde kapitulasjonsavtalens bestemmelser, som trer ikraft i og med at den undertegnes.

Avtalen er undertegnet av general Dietl på vegne av den tyske nordarmé og av oberstløytnant H. Wrede Holm på vegne av den norske nordarmé.

+

Efter at det nu var undertegnet kapitulasjonsavtaler for samtlige norske divisjoner med unntak av 1. divisjon som var internert i Sverige, gjenstod det å avslutte en generell avtale mellom den tyske og den norske overkommando for dermed statlig sett å avslutte fiendtlighetene og krigen. Forhandlinger om en slik avtale ble tatt opp i Trondheim. Tyskerne, som hadde utkjempet hårde kamper ved Narvik med tropper fra 6. divisjon, erklærte seg efter gammel tysk tradisjon rede til i denne generelle avtale å gi en ekstra honnør til en tapper motstander som hadde kjempet til siste slutt.

Avtalen, som ble undertegnet ved middagstider 10. juni 1940, hadde følgende ordlyd (efter de offisielle tyske dokumenter, bl.a. gjengitt i professor Walther Hubtaschs "'Weserübung', die deutsche Besetzung von Dänemark und Nordwegen, nach amtlichen Unterlagen dargestellt", 2. opplag 1960):

Zwischen dem deutschen Oberkommando in Norwegen vertreten durch Herrn Oberst im Generalstabe, Buschenhagen, und dem norwegischen Oberkommando, vertreten durch Herrn Oberstløytnant im Generalstabe, R. Roscher Nielsen, ist heute nachstehendes

A b k o m m e n

geschlossen worden:

In Anbetracht der tapferen Haltung der norwegischen 6. Division werden ihr für die Niederlegung der Waffen nachstehende ehrenvolle Bedingungen gewährt:

§ 1

Die gesamten norw. Streitkräfte legen die Waffen nieder, und werden sie während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das deutsche Reich oder dessen Verbündeten ergreifen.

§ 2

Das norw. Oberkommando übergibt sogleich die in seinem Gewahrsam befindlichen deutschen Kriegsgefangenen sowie eine Liste über etwa abtransportierter Verwundeten und Gefangenen.

Das deutsche Oberkommando übernimmt die Aufsicht über die deutschen und die alliierten Truppen entstammenden Verwundeten. Die ärztliche Betreuung übernehmen die zuständigen norw. Stellen.

§ 3

Das norw. Oberkommando veranlasst die Niederlegung und Auslieferung aller vorhandenen Waffen, militärischen Fahrzeuge zu Lande und zu Wasser, der vorhandenen Vorräte und Munition, Gerät, Brennstoffen, Schmierstoffen, Bereifung und Sprengstoffen in unverzehrten Zustand. Bezüglich der vorhandenen Vorräte die nicht übergeben werden können, wird ein vollständiges Verzeichniss übergeben, dergleichen über alle Schiffe über 100 Tonns

Das deutsche Oberkommando wird für die Ernährung der Bevölkerung erforderliche Fahrzeuge, welche ihm vollständig auf einer Liste zu bezeichnen sind, freigeben.

§ 4

Das deutsche Oberkommando wird nach erfolgter Auslieferung der deutschen Kriegsgefangenen sowie der Waffen und weitere Gegenstände, die Entlassung der nicht beruflich dienenden Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften in ihre Heimat bewilligen. Berufssoldaten haben die Wahl zwischen Abgabe ihres Ehrenwortes, in diesem Krieg nicht wieder gegen das deutsche Reich oder seine Verbündeten die Waffen aufzunehmen, oder ehrenvolle Kriegsgefangenschaft. Dem Offizieren verbleiben ihre persönlichen Waffen.

§ 5

Das norw. Oberkommando wird dem deutschen Oberkommando umgehend ein vollständiges Verzeichniss aller angelegten Kampfhindernisse, z.B. Land- und Seeminen, Sperrren, vorbereiteten Sprengungen einschließlich der von alliierten Truppen hergestellten, mit Lageskizzen, sowie eine Skizze der sämtlichen vorhandenen Nachrichtenmittel / Draht, Funk u.z.w. / übergeben.

Das norw. Oberkommando wird dem deutschen Oberkommando alle erforderlichen in seinem Bereich befindlichen Fahrzeuge und weiteren

Raummittel zur Beseitigung der im vorigen Absatz bezeichneten Kampfhindernisse zu Lande und Zu Wasser zur Verfügung stellen. Das norw. Oberkommando wird für die alsbaldige Benutzbarkeit der Flugplätze Bardufoss und Skaamland Sorge tragen.

Das norw. Oberkommando wird sich zugleich der Benutzung der vorhandenen Nachrichtenmittel zur Verkehr mit dem Ausland enthalten und Massregeln treffen, dass auch durch Zivilbehörden und Privatpersonen kein Funk-, Telefon- und Telegrammverkehr mit den gegen das deutsche Reich im Kriege befindlichen Staaten stattfindet. Der Grenzverkehr mit Schweden und Finnland bleibt in wirtschaftlich erforderlichen Umfang aufrechterhalten.

§ 6

Das norw. Oberkommando wird auf Anforderung dem deutschen Oberkommando Schiffsraum unter seekundiger Führung in dem erforderlichen Ausmass für Wehrmachtstransporte Vergütung stellen.

§ 7

Die bereits von norw. Oberkommando eingeleitete Demobilmachung wird auf die in Finnmark stehenden norw. Truppen ausgedehnt, die Bestimmungen die Niederlegung und Ablieferung der Waffen, das Gerät u.z.w. treffen auf die in gleichen Ausmass zu - ausgenommen sind zwei Bataillone und eine Batterie an der Ost-Finnmarkischen Grenze. Diese stehen bis zur endgültigen Regelung des Grenzschatzes unter dem Befehl des Fylkesmann von Finnmarken und unter der Bezeichnung Grenzschatz-Polizei-Bataillon bzw Batterie des Grenzschatzes wie bisher.

§ 8

Das norw. Oberkommando wird die zuständigen Behörden anweisen, den Forderungen der deutschen Wehrmacht zum Schutz Norwegen und zur Sicherherstellung der Schiffs- und Luftfahrt in Bezug auf Lotzen, Seezeichen und Leuchtfeuerwesen sowie auf den Wetterdienst zu entsprechen.

§ 9

Dieses Abkommen tritt mit sofortiger Wirkung in Kraft. Zur Regelung von Einzelheiten seiner Durchführung ist der Verbindungsoffizier der deutschen Wehrmacht beim norw. Obekommando bevollmächtigt. Das Abkommen ist in 5 deutschen und 5 norw. Ausfertigungen hergestellt. Für seine Auslegung ist der deutsche Text massgeblich.

Trondheim den 10. Juni 1940

Für das deutsche Oberkommando

Buschenhagen

Oberst im Generalstabe

Für das nowegische Oberkommando

R. Röscher Nielsen

Oberstleutnant im Generalstabe

+

Kapitulasjonsoverenskomsten i norsk tekst
=====

Mellom den tyske overkommando i Norge representert ved herr oberst i Generalstaben Buschenhagen og den norske overkommando representert ved herr oberstløytnant i Generalstaben R. Roscher Nielsen, er det idag sluttet følgende

O v e r e n s k o m s t:

I betraktning av den norske 6. divisjons tapre holdning innrømmes den følgende ærefulle betingelser for nedlegging av våpnene:

§ 1

Samtlige norske stridskrefter legger ned våpnene og vil så lenge den pågående krig varer ikke igjen gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundne.

§ 2

Den norske overkommando utleverer straks de tyske krigsfanger som befinner seg i dens varetekt, såvelsom en liste over eventuelt vekktransporterte sårede og fanger. Den tyske overkommando overtar oppsynet med de tyske sårede og de sårede som stammer fra allierte tropper. Legebehandlingen overtar vedkommende norske myndigheter.

§ 3

Den norske overkommando foranlediger nedleggelsen og utleveringen av alle tilstedeværende våpen, militære transportmidler til lands og til sjøss, alle tilstedeværende forråd av ammunisjon, utstyr, brennstoffer, smørestoffer, gummidekker og sprengstoffer i ubeskadiget tilstand. Angående de tilstedeværende forråd som ikke kan leveres, gis en fullstendig fortegnelse, likeledes over alle skip over 100 tonn. Den tyske overkommando vil frigi de for befolkningens ernæring nødvendige transportmidler, som må angis den fulltallig på en liste.

§ 4

Den tyske overkommando vil etter avsluttet utlevering av de tyske krigsfanger såvelsom av våpnene og andre gjenstander tilstå dimittering og hjemsendelse til deres hjemsteder av ikke-yrkesoffiserer, underoffiserer og mannskaper. Yrkessoldater har valget mellom å avgi sitt æresord om i denne krig ikke igjen å gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundsfeller, eller ærefullt krigsfangenskap. Offiserer får beholde sine personlige våpen.

§ 5

Den norske overkommando vil omgående levere den tyske overkommando en fullstendig fortegnelse over alle utlagte kamphindere, f. eks. land- og sjøminer, sperrer, forberedte sprengninger, inklusive de som er utlagt av allierte tropper, med kartskisser, såvelsom en skisse over samtlige tilstedeværende sambandsmidler (tråd, radio o.s.v.)

Den norske overkommando vil stille til disposisjon for den tyske overkommando alle nødvendige transport- og ryddemidler som befinner

seg innen dens område, til å fjerne de i forrige avskrift betegnede kamphindere til lands og til sjøss.

Den norske overkommando vil sørge for at flyplassene Bardufoss og Skånland straks blir satt i brukbar stand.

Den norske overkommando vil tillike avstå fra bruken av de tilstedeværende sambandsmidler til forbindelse med utlandet, og treffe foranstaltninger til at det heller ikke finner sted noen radio-, telefon- eller telegramforbindelse med de stater som befinner seg i krig med det tyske rike, hverken ved sivile myndigheter eller privatpersoner.

Grensetrafikken med Sverige og Finland blir oppretholdt i det omfang næringslivet krever.

§ 6

Den norske overkommando vil i nødvendig utstrekning på forlangende og mot godtgjørelse stille til disposisjon for den tyske overkommando skipsrom under sjøkyndig ledelse til Wehrmacht-transporter.

§ 7

Den av den norske overkommando allerede innledede demobilisering blir utvidet til også å omfatte de norske tropper som står i Finnmark. Bestemmelsene om nedleggelse og avlevering av våpen, utstyr m.v. gjelder også dem i samme utstrekning. Unntatt er 2 bataljoner og 1 batteri ved den østfinmarkske grense. Disse blir stående som hittil som grensevakt under kommando av fylkesmannen i Finnmark - og med betegnelsen Grenseforsvarspolitibataljon, henholdsvis Grenseforsvarsbatteri - inntil grenseforsvaret blir endelig ordnet.

§ 8

§ 8

Den norske overkommando vil pålegge vedkommende norske myndigheter å etterkomme den tyske forsvarsmakts krav vedrørende beskyttelsen av Norge og til sikring av skips- og luftfarten hva angår loser, sjømerker, fyrvesen, såvelsom værvarsling.

§ 9

Denne overenskomst trer ikraft med øyeblikkelig virkning. Den tyske forsvarsmakts forbindelsesoffiser hos den norske overkommando er befullmektiget til å ordne med enkelthetene ved dens gjennomføring. Overenskomsten er utferdiget i 5 tyske og 5 norske eksemplarer. For dens fortolkning er den tyske tekst avgjørende.

Trondheim, 10. juni 1940

For den tyske overkommando

Buschenhagen

Oberst i Generalstabem

For den norske overkommando

R. Roscher Nielsen

Oberstløytnant i Generalstabem

=====